

Rondje Oosterhout

Hoeveel feitjes en weetjes
over Oosterhout ken je?
Met dit unieke gezelschapsspel
kom je erachter.
Het spel, voor en door, Oosterhouters.

Vanaf 2 spelers
Leeftijd: 4 tot 100+ jaar

Ontworpen en geproduceerd door
Joosterhouter en Eastwood-enzo

Hartelijk gefeliciteerd met de aankoop van dit unieke Oosterhouts bordspel!

Het is gebaseerd op het bekendebord, maar...dit spel is voor de echte Bourgondiërs, levensgenieters oftewel: Oosterhouters!

Begin met het verzamelen van een groepje gezellige mensen.

Leg het bord op tafel en vul het met vanalles: kaas, worst, augurk, snijworst, zult, frikandellen, worstenbroodjes of wat je zelf lekker vindt. Schenk wat in de glazen en zorg dat ze niet leeg staan, anders krijg je geheid praat.

Dan nu; al het eten op? Mooi, dan draaien we de plank om en gaan we beginnen!

(oh, en zet gerust wat anders te smikkelen op tafel, want je weet het: Oosterhouters hè?!)

Laat nu iedereen een mooi kleurtje van pionnetje uitzoeken. Zet iedereen aan de start.

Wie mag beginnen bepalen jullie zelf.

Gooi met 1 dobbelsteen en ga het aantal ogen vooruit.

Gooi je 1? Dan mag je nog een keer gooien (niet naar de buurman/vrouw).

Kom je op de volgende vakjes, houd je dan aan de alhier geschreven regels:

Vakje 4: Kinderboerderij MEK. Daar zijn de koeien, ezel, schapen, varkens, konijnen, geiten, kippen en een pony. Op het terrein (zo'n 1,4 hectare groot) vind je alle dieren die je op een kinderboerderij kunt verwachten. Naast de dieren hebben ze nog veel meer te bieden! Je kan heerlijk spelen in de grote zandbak, en de natuur ontdekken in het kabouterbos.

Je hebt wel een douche verdient na al dat gekroel: ga naar vakje 9 om lekker te gaan zwemmen.

Vakje 6: Dorst werd voor het eerst vermeld in 1290. Willem van Duivenvoorde werd in 1325 heer van Oosterhout en daarmee ook van Dorst. Sinds 1511 was er een kapel (aan de Heilige Drievuldigheid gewijd), een schuurkerk en een Marcoenreliëf waarop Dorst zich als bedevaartplaats ontwikkelde. Later kwam er een waterstaatskerk en in 1912 werd de huidige Sint-Marculphuskerk gebouwd. Dorst was arm: ten noorden lag een schraal heidegebied en in het zuiden was een moerassig gebied, het Goor genaamd. Om in het levensonderhoud te voorzien legde men zich toe op de geitenfokkerij. Geiten leverden ook melk, die voor de gezondheid van de boeren en hun kinderen van groot belang was. In 1888 werd de Seterse Heide aangewezen als waterwingebied en in 1894 kwam er waterleiding. De spoorlijn langs Dorst werd in 1867 geopend, maar Dorst kreeg geen station (ook al niet..). Van 1908 tot 1930 was er echter wel een stopplaats voor de treinen. In 1931 vestigden de Franciscanessen van Etten zich in Dorst. Zij verzorgden een bewaarschool en het onderwijs voor meisjes. Reeds vóór de Tweede Wereldoorlog kwam het toerisme op. Vooral het in de Boswachterij Dorst gelegen Natuurbad *Surae* trok mensen. *Ruil van plaats met wie je wilt!*

Vakje 9: Warande. In 1932 werd de eerste schop voor een zwemplas in de grond gezet in het bosgebied op ongeveer een kilometer van Oosterhout. Dat bosgebied was ruim drie voetbalvelden groot. Het was een project om werklozen aan de slag te helpen. Want de werkloosheid in de jaren dertig was groot. Op 11 juli 1936 kon de eerste duik worden genomen. Het was niet toegestaan dat mannen en vrouwen in hetzelfde bad poedelden. Een groot hek verhinderde de vermenging der seksen. Zelfs naar elkaar gluren was niet mogelijk. De Warande was niet alleen een natuurbad. Er was ook een roeivijver en kon men op het langgerekte strand ligstoelen huren. In 1971 brak de nieuwe tijd aan voor de Warande. De vijver ging dienstdoen als roei- en waterfietsvijver. Een klein strand werd gehouden zodat de kleintjes in het zand konden blijven spelen met als publiekstrekker een hoge springtoren. De roeivijver is inmiddels afgestoten en is nu natuurgebied.

Hier vermaak je je wel voor heel wat uurtjes: sla 1 beurt over.

- Vakje 11: Stichting Ut Kabinet der Zotheid. Sinds 2013 een bijzonder museum. Vol met unieke erfstukken van Historische Kaaiendonkse Zotheiden in kabinetten verzameld en geschonken door ut mooie Kaaiendonk! Ut Kabinet der Zotheid als ondersteuner en een pleisterplaats der Zotheid voor eenieder met een warm hart voor het Kaaiendonkse carnaval. *Je krijgt nu vast zin in carnaval, dus stap verder naar vakje 45 om daar in de klappeijstraat een drankje te doen.*
- Vakje 14: Jippie! Het is weer de jaarlijkse Oosterhoutse kermis, natuurlijk hoort daar een lekkere OOSTERHOUTSE (!) kaneelstok bij voor ons Oma, ons Opa, ons Vader of ons Moeder. *Over (eerst) eten gesproken: staat er nog wat lekkers op tafel? Vul dit aan indien nodig.*
- Vakje 17: Leijsenhoek. Wie op zoek gaat in de archieven vindt op oude kadasterkaarten aanwijzingen die doen vermoeden dat de Leijsenhoek al in het jaar 800 bestond. In de tijd van de Noormannen dus. De Leijsenhoek heeft een rijke geschiedenis. Vanaf 1813 werd de grote weg van Parijs naar Amsterdam aangelegd. Die liep dwars door Oosterhout en ook de Leijsenhoek was er onderdeel van. Napoleon begon met de aanleg en koning Willem I maakte de weg af. Zo maakte de Leijsenhoek lange tijd deel uit van een belangrijk noord-zuidverbinding. (Misschien ook leuk om te weten: vanaf 1968 was daar tegenover het Sint-Jozef Gesticht gevestigd, later heropend als Sint Joseph Ziekenhuis. In 1973 is het nieuwe ziekenhuis aan de Pasteurlaan met 225 bedden geopend.) Wie kent de uitspraak: Un ontje in zun okske op dun laaienhoek? Iemand ooit dat hondje in zijn hokje gezien? *Ga maar zoeken samen met je rechter buurvrouw/man. Ga 3 straten (plaatsen) terug.*
- Vakje 19: Muurschildje. Een Kaaiendonks muurschildje is een plaatje dat je aan de muur van je huis kunt bevestigen. Net zoals een rijksmonument een monumentenschildje op de buitenmuur heeft, zo markeert een Kaaiendonks muurschildje een huis waar mensen wonen die het Kaaiendonks carnaval een warm hart toedragen. Van de drie halve maantjes, het wapen van Oosterhout, is een maantje ondersteboven gezet waardoor het 'n lachend gezichtje wordt. Ga eens een rondje wandelen en zoek ze op. Dit heeft wel wat tijd nodig, maar is zeker de moeite waard. *Neem de tijd: wacht 1 ronde en ga intussen op pad (schenk ondertussen de glazen nog eens vol).*
- Vakje 22: Het museum Oud Oosterhout is begin jaren negentig opgericht en kent een miniatuurmuseum, waar 270 miniatures van Oosterhoutse woonhuizen, boerderijen, fabrieken en andere gebouwen uit rond 1900 te zien zijn, binnen museum met enkele compleet ingerichte kamers, waaronder een woonkamer, een authentieke drukkerij, een burgemeesterskamer en zelfs een compleet schooltje, en een Vlaamse schuur met demonstraties van oude ambachten. Er zijn diverse kinderactiviteiten en Oudhollandse spelen. Ook is er een expositieruimte Museum. *Wie is hier nog niet geweest? Neem deze speler mee naar vakje 26: kan diegene ook nog wat leren.*
- Vakje 27: Speelgoedmuseum "op Stelten", gelegen aan de Zandheuvel, is ontstaan uit een particuliere verzameling. Het bevat een verzameling speelgoed, zoals poppen(huizen), spelletjes, stokpaarden, meccanodozen, speelgoedautootjes e.d. Er is ook een verzameling optisch speelgoed, waaronder toverlantaarns. Een aanrader om eens te bezoeken: *2 plaatsen terug om op je gemak te bekijken.*
- Vakje 32: Mooie Keetje. Mevrouw Cornelia van der Made, zoals ze geboren is, was een dochter van een herbergiersechtpaar uit Oosterhout. "Keetje, het fijnst besneden bekje van alle Noord-Brabantsche meisjes, die ik gezien heb. En dan die groote blauwe oogen, met dien doordringende opslag. Als zij lacht ontbloomt zich een rij van gelijke tanden, die ooit tussen rozeroode lippen hebben uitgeschenen." aldus omschreven door schrijver Hildebrand. Maar ook vele anderen vielen voor haar schoonheid, haar goede karakter en humor. Dat heeft haar geen windeieren gelegd; de gelagkamer van haar herberg zou altijd afgeladen zijn geweest. Volgens sommige verhalen zou Keetje een verhouding hebben gehad met zowel koning Willem II als met diens zoon Willem III. *Ga met ons Keetje "onder den erm" 4 plaatsen vooruit.*

- Vakje 33: Arendshof is geopend in 1972. Dat online kopen is makkelijk, maar hoe gezellig is het om ons centrum te bezoeken. Vrijdagavond is natuurlijk koopavond. Maak er eens een uitje van: lekker struinen door de winkelstraten en geniet tussendoor van een lekkere lunch of kopje koffie met worstenbrood. *Sla 1 beurt over om gezellig te shoppen!*
- Vakje 37: Carnaval in Kaaiendonk. Een feest waar we heel het jaar naar uit kijken (en voor sparen). Gezelligheid, muziek, verkleden, hossen, oude bekenden ontmoeten en vooral veel, héél veel leut! Dweilbandjes, sleuteloverdracht, boerenbruiloft, onze prins, ut kabinet der zotheid en de optocht op zondag. 5 dagen losgaan in Kaaiendonk: Smulnarren en Smulnarrinnekes: HATSIEKEDEE! *Ga in polonaise naar vakje 52.*
- Vakje 42: Slotbossetoren: kasteel Strijen was een kasteel in Oosterhout. Gebouwd rond 1289, toen Willem IV van Strijen het terrein kocht. Het huis werd rond 1325 door de nieuwe eigenaar Willem van Duvenvoorde tot een groot kasteel verbouwd van drie verdiepingen, de toren uit zes. Het gebied rondom het kasteel was Hollands gebied, terwijl het kasteel zelf op Brabants gebied stond. Het kasteel werd in de 16e eeuw verwoest tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Het kasteel is daarna nooit meer opgebouwd. De prins van Oranje, Filips Willem, gaf in 1617 toestemming om het puin van de ruïne te hergebruiken. De 25 meter hoge toren is deels bewaard gebleven en staat nog steeds overeind aan de Kasteeldreef. De naam Slotbosse Toren is te danken aan het eikenbos dat er vroeger omheen lag. Voor zover een stukje historie.
Na dit allemaal gelezen te hebben verdien je het wel om nog eens te gooien!
- Vakje 45: Rij door de Klappeij. Geheel in de stijl van de Klappeijstraat, Markt & Leijshoek, bieden ze jou een exclusieve borrelbox aan de hand van een drive thru. De unieke box wordt speciaal samengesteld om deze feestmaand op een ludieke wijze met de Oosterhouters te kunnen vieren. Om een stukje van de authentieke gezelligheid terug te geven in de Coronatijd in 2020, organiseerden de horecaondernemers van het gezelligste straatje van Oosterhout een waar spektakel! Nog nooit was de saamhorigheid onder de Oosterhouters zo voelbaar geweest.
Doe net als deze ondernemers en geef ondertussen iedereen aan tafel iets te drinken of te eten.
- Vakje 50: Jaarmarkt Den Hout. De Houtse Jaarmarkt staat al jaren bekend om zijn honderden kramen met een zeer gevarieerd aanbod aan marktwaren. Een gezellige en drukbezochte markt onder de groene bomen van de Houtse Heuvel.
Neem degene die achter je loopt mee naar vakje 53.
- Vakje 54: De Heuvel. De Heuvel is een aan vier zijden gesloten, gaaf en rustig plein dat stedenbouwkundig gezien tot de mooiste in Noord-Brabant behoort, vooral ook door de karakteristieke boombeplanting. Vanaf de 13e eeuw werd de Heuvel meer 't bestuurlijk hart van 't dorp. Later werd onder een lindeboom de vierschaar gebouwd; de openlucht rechtbank. Oosterhout heeft in verschillende vormen eeuwenlang het recht van hoge jurisdictie bezeten. Dit betekent, dat voor misdaden begaan in O'hout men lokaal kon worden berecht. Ook de executie van ter dood veroordeelden vond veelal plaats op de Heuvel. Na de terechtstelling werd het lichaam overgebracht naar de galg buiten de bebouwde kom; het Geregte van Oosterhout. Daar werd de terechtgestelde nog even getoond aan voorbijgangers om kwaadwillenden af te schrikken. Begin van de 17e eeuw werd het raadhuis van de vrijheid Oosterhout er gebouwd: Vrijheidshuis nr. 13. Voor de bouw gebruikte men o.a. stenen uit het kasteel van Strijen gesloopt waren. Aan de parkzijde en in het huidige restaurant kun je die nog goed zien zitten. De bouw van het Vrijheidshuis leidde ertoe dat steeds meer welgestelden zich rondom de Heuvel vestigden. De huidige gevels dateren overwegend uit de 19e en vroeg 20e eeuw, maar de meeste panden bezitten een oudere kern. Het merendeel van de panden aan de Heuvel heeft de status van beschermd monument.
Ga maar terug naar 45 om bij te komen van die gruwelijke verhalen!

- Vakje 56: Autoblubbering in Oosteind is eigenlijk in de modder spelen met je auto. Degene die aan het eind van de dag de meeste meters (na de tijdregistratie) heeft afgelegd is dan de winnaar. Er wordt gestreden in verschillende klassen, namelijk de Standaardklasse, Superstandaardklasse, 4x4 klasse, Grande 4x4 klasse en de Special klasse. Deze vaak flink opgevoerde bolides met bulderende motoren zorgen voor veel spektakel en rondvliegende modder!! *Ga 3 plaatsen vooruit.*
- Vakje 58: Parkfeest. Het Parkfeest is een jaarlijks festival in Oosterhout. Sinds de eerste editie in 1997 is het uitgegroeid tot een jaarlijks driedaags festival in het Slotpark aan de Slotlaan. O.a. Anouk, De Dijk, BLØF, Within Temptation, Di-rect, Racoon, Boudewijn de Groot, Ramses Shaffy, Rob de Nijs traden hier op. Het feest financiert o.a. mede de opbouw van de Mienushal. Andere verenigingen en stichtingen binnen Oosterhout kregen de afgelopen jaren financiële steun vanuit de opbrengsten van het festival. In het slotpark in Oosterhout passen op één avond ongeveer 5500 mensen. *Ga eens goed uit je bol en dans 2 plaatsen vooruit.*
- Vakje 60: Sint-Jansbasiliek. Uit opgravingen is bekend dat er in 1277 al een romaans driebeukig kerkje stond. Rond 1473 begon de vervanging door een kerk in gotische stijl. In 1493 was de kerk af. Aan de toren werd gebouwd van 1519 - 1552. Deze was geïnspireerd door de toren van de Grote Kerk van Breda maar is nooit voltooid. In latere eeuwen is de kerk diverse malen verbouwd. In 1921 werd naast de toren een Heilig Hartbeeld geplaatst. Nou, weet je dat ook weer! *Blijf maar staan waar je staat en schenk wat te drinken in.*
- Vakje 63: Slotjes en slotpark. Oorspronkelijk waren er zeven Slotjes in O'hout. De meeste Slotjes liggen aan de Ridderstraat. Ze worden omringd door de Slotparken, het restant van een *uitgestrekt lusthof met vijvers en hoog geboomte*. De slotjes zijn omstreeks de 15e eeuw ontstaan. Het waren woningen van de elite waaronder enkele geslachten uit de lage adel. Gegroeid uit een omgrachte boerderij, werden ze via kasteelachtige Edelmans woningen verbouwd tot landhuizen. De slotjes zijn: Slotje Limburg, Slotje Brakestein, Slotje Beveren. Slotje Borsele, Slotje Spijtenburg (verdwenen), Slotje Ter Aalst (verdwenen), de Blauwe Camer, het zevende slotje, is in gebruik als het klooster Sint-Catharinadal. *Ruil van plaats met je voorganger (wanneer je zelf vooroploopt, mag je 3 plaatsen vooruit)*
- Vakje 66: Weekmarkt. Er zijn twee weekmarkten in Oosterhout:
Centrum: zaterdag van 8:30 – 16:00 uur
W.C. Zuiderhout: woensdag van 11:30 – 17:00 uur
Omdat Oosterhout een dubbelcentrum heeft (Markt en de Heuvel zijn beide centrale pleinen) komt het ook voor dat door omstandigheden de zaterdagmarkt verplaatst wordt naar de Heuvel. *Help de marktkooplui met sjouwen en je mag 5 plaatsen vooruit.*
- Vakje 69: In het hart van Oosterhout ligt Stadstuin De Schelp, een voormalige sociëteitstuin met een parkachtige aanleg en daarin een historische muziekschelp. Sinds 1996 heeft de stadstuin een openbare functie als stads- en cultuurtuin. Het fungeert als een oase van rust in het centrum. Daarnaast wordt hij gebruikt als kleinschalig podium, de zondagmiddagconcerten, yogalessen, trouwlocatie, om op stemmige wijze afscheid te nemen van een dierbare overledene, feestelijke bijeenkomsten van verenigingen, bedrijven en particulieren. In de zomermaanden expositie van beelden en driedimensionale kunst van lokale en regionale kunstenaars. Tenslotte fungeert de stadstuin met de muziekschelp als de luisterplaats voor de beiaardbespelingen vanuit de toren van de Sint Jansbasiliek op de Markt. *Geniet van de optredens en sla 1 beurt over.*
- Vakje 72: Het Binnenhofje is een schitterend verborgen binnenpleintje in het centrum van Oosterhout (NB). Achter de kerkpoort vind je winkeltjes en een brasserie. *Ga eens een kijkje nemen: ga 2 plaatsen terug om het op je gemak te doen.*

- Vakje 74: Theater de Bussel. Halverwege de jaren 60 ontstaan de eerste plannen om een schouwburg te bouwen in Oosterhout. Na jaren van werkgroepen, enquêtes en acties komt er een cultureel centrum in combinatie met een centrale bibliotheek. Nadat de locatie aan het waterloopplein bekend is geworden, treurt Oosterhout om het stuk tuin dat daar verloren gaat. Er staat een theehuisje, een muziekkoepeel en oude bomen. Aangezien de toneeltoren van het cultureel centrum 15 meter hoog wordt, besluit de gemeente om beeldende kunstenaars uit te dagen om de muur aan te kleden. Uiteindelijk wordt besloten om op de noordwestelijke gevel door de toepassing van verschillende kleuren baksteen en door het metselen in reliëf de beeltenis van een boom te realiseren. Het volgende punt van discussie is de naam van het gebouw. Uiteindelijk wordt het De Bussel. Het gebouw is vernoemd naar de bossen takken (een busse) die op deze locatie vroeger werden gesprokkeld. Busselen is een synoniem voor 'samenvoegen'.
Wauw, veel informatie zeker? Rust maar even uit, bezoek de Bussel eens en neem voor nu pauze! Sla 1 beurt over.
- Vakje 77: Natuurpoort. Er is veel natuurschoon in Oosterhout! Stap eens op de fiets of trek je wandelschoenen aan: met een open stuifzandgebied met wandelroutes en één van de best gewaardeerde mountainbikeparcours van Nederland heeft de Boswachterij veel te bieden, lekker en sportief hoor!
Stap maar stevig 3 vakjes vooruit.
- Vakje 80: Floraliapark. Wist je dat het idee al in de jaren 60 is ontstaan met een bloemenvereniging genaamd Floralia? Later ontstond er door de woningnood in Oosterhout, de wijk Oosterheide. Enkele bewoners van deze nieuwe wijk, tevens leden van de vereniging "Floralia" besloten er een onderafdeling van de vereniging te gaan stichten. Zo is het Floralia park ontstaan. Oorspronkelijk was het een stuk grond van 50 x 50 meter. Later is dat uitgebreid tot bijna 2 hectare. In 1981 werd er voor het eerst het Country Festival georganiseerd.
Ruil van plaats met degene die achter je loopt.
- Vakje 82: Busstation. Jawel...dat hebben we dan weer wel! Gelegen aan de Leijzenhoek is een modern busstation gevestigd. In 1880 reed de eerste stoomtram in Noord-Brabant over de lijn Breda-Oosterhout. Een gedenksteen op de Heuvel herinnert daar nog aan. De tram reed vanaf Breda naar het eindpunt op de Markt. Al snel werden op de tramlijn nog 2 lijnen aangesloten. Een van die lijnen liep van Raamsdonksveer over de Provincialeweg naar Dongen. In Oosterhout kwam een station op de Leijzenhoek. De tram reed in de berm van de bestaande wegen. Ontsporingen kwamen, vooral door de zwak aangelegde trambaan in de berm, wel eens voor, net als aanrijdingen. Een van die aanrijdingen kostte zelfs iemand het leven. Het tramnet bleef ongeveer vijftig jaar in gebruik totdat de autobussen van de BBA (Brabantse Buurtspoorwegen en Autodiensten) het personenvervoer gingen verzorgen.
Neem de bus en ga 1 plaats vooruit (een trein zou sneller zijn geweest..).
- Vakje 86: Piet Hohmann kreeg zijn eerste lessen van zijn oom, de schilder Jan Hohmann, en studeerde verder aan de Academie voor Beeldende Kunsten Sint-Joost in Breda, als leerling van onder anderen Jan Sleper. Na zijn studie vertrok hij naar Amsterdam, waar hij een aantal jaren werkte bij het Reclamebureau NPP. In 1968 keerde hij terug naar Oosterhout en richtte daar met zijn vrouw de tekenschool H19 op, hij gaf er tot 2000 les. Hohmann maakte diverse werken voor de openbare ruimtedienst alsmede gravures, penningen en kleinplastiek. In 2011 sloot Hohmann zich aan bij het kunstenaarscollectief BOCK (Broedplaats Oosterhoutse Cultuur en Kunst). Enkele bekende werken: Kaaiendonkse insignes (1976-1983). Drie dikbuikige heren (1984), Basiliekplein. Het beeld is gestolen. Zwerffiets, Witte fiets, ook De fiets van Piet (1991),

Beneluxweg, de Klappeijkes (1994), twee bronzen sculpturen op Amsterdammertjes in de Klappeijstraat, Bromtol (1999) op rotonde aan de Weststadweg.
Ga die mooie kunstwerken eens bekijken en ga 4 plaatsen vooruit.

Vakje 90: Je bent de winnaar en mag eerst eten!! Het verhaal gaat dat Oosterhout in de 19e eeuw maar nipt de aanleg van een treinstation is misgelopen. De Oosterhoutse afvaardiging van het gemeentebestuur die op weg was naar onderhandelingen over de eventuele aanleg van een station kwam te laat op de afspraak. Het gezelschap wilde liever eerst nog ergens een maaltijd nuttigen. De commissie die de loop van het spoor en de aanleg van stations bepaalde, besloot het station aan het naburige dorp Rijen te gunnen. Waarschijnlijk was het feit dat Rijen op de lijn Breda-Tilburg ligt de doorslaggevende reden. "Eerst eten" is door deze legende een bekende uitspraak. Leuk feitje: Oosterhout is de op vier na grootste stad van Nederland zonder treinstation.

Bronvermelding:

kidsproof.nl

wikipedia.org

bndestem.nl

utkabinetderzotheid.nl

leijsenhoek.nl/historie

instagram.com

theaterdebussel.nl

natuurpoorten.nl

happylifestival.nl

tijdmachineoosterhout.nl

wikiwand.com

beleveninoosterhout.nl

oosterhout.nieuws.nl

stadstuindeschelp.nl

rijdoordeklappeij.nl

dongen.nieuws.nl